HART VAN INNOVATIE

—

Op zoek naar
de ziel van vernieuwers

HART VAN INNOVATIE

een onderzoeksproject van de Christelijke Hogeschool Ede.
Onderzoekers: Eelco van den Dool, Peter van Veen & Casper van Riet

Op zoek naar
de ziel van vernieuwers

Zeven intieme portretten van maatschappelijk
bevlogen vernieuwers die zich diep in hun ziel laten kijken.
Wat gebeurde er in de aanloop naar hun innovatie?

Niet alleen hun werklust en hun denkkracht,

—

niet alleen hun creativiteit,

—

maar ook hun diepste verlangens, hun verontwaardiging,

—

en andere, bijna onuitsprekelijke ervaringen werken mee

—

in die eerste fase waarin vernieuwing geboren wordt.

Hart van Innovatie maakt die ervaringen zichtbaar. Om te leren hoe we *hart en ziel* een plek kunnen geven in vernieuwingsprocessen, in onze organisaties en in onze loopbanen. Elke vernieuwer zocht bij zijn of haar ervaring een spiegeltekst uit. De spiegeltekst geeft woorden aan wat in de ervaring vaak nog onuitgesproken tussen de regels door zwerft.

ATZE JAN VAN DER GOOT

is hoogleraar Levensmiddelenproceskunde bij de Wageningen University & Research. Hij heeft de afgelopen 20 jaar via allerlei onderzoeksprojecten gestaag doorgewerkt aan een vleesvervanger die het typisch vezelige karakter van vlees heeft én die op een duurzame manier geproduceerd kan worden. Dat is soms onderzoek doen tegen de wetenschappelijke mores in. Dan moet je regelmatig repeterende discussies voeren om je projecten erdoor te krijgen.

—

HOOP

—

Atze Jan van der Goot

Ik laat dat soort discussies
ook een beetje over me heen komen.
Het is een beetje
een ondergaan van dingen,
Misschien zoals je bij de tandarts zit
en er moet iets gebeuren
wat je niet fijn vindt
maar het moet toch door.

Diep in onszelf dragen we hoop.
Hoop is de kwaliteit van
de ziel en hangt niet af
van wat er in de wereld gebeurt.
Het is een gerichtheid van de geest,
die boven de concrete wereld uitstijgt
en ergens in de verte verankerd is,
achter haar grenzen.

Fragment bewerkt en ontleend
aan 'Verhoor op afstand' van Václav Havel

HEIDI LEENAARTS

maakt zich zorgen over de rol van geld in onze samenleving. Vanaf 2008 ontwikkelt ze haar analyse en onderzoekt ze hoe een duurzaam, eerlijk geldsysteem vormgegeven kan worden. Voordat ze de stap naar een praktisch werkend alternatief kan maken, wil ze tijdens een workshop van een acteur leren hoe ze haar boodschap met bezieling kan overbrengen. Na een warming up en aantal pogingen, waarin de bezieling nog niet tot z'n recht komt, doet ze een nieuwe poging. Ze gaat op een stoel op het podium zitten.

—

VERDRIET

—

Heidi Leenaarts

Toen merkte ik dat ik begon te huilen.
Op dat moment voelde ik
voor het eerst écht de hopeloosheid;
een gevoel van verbondenheid;
dat we toch gewoon één mensheid
zijn en we er samen inzitten.
We zitten klem en
we hebben het niet gewild.

Maar er zijn soorten van verdriet,
die iets verandren aan het lied.
Men wordt bespannen
met heel andre snaren
en wie het niet ervoer
die weet het niet.

Fragment uit 'Er zijn dingen, die alleen het oppervlak beroeren' van Vasalis

JAAP BERENDS

loopt al wat langer te broeden op plannen om er 'iets' aan te doen dat we mensen met een beperking gaan zien als waardevolle medewerkers, niet in de laatste plaats omdat hij zelf een dochter met zo'n 'beperking' heeft. Op een zondag hoort hij in de kerk een uitleg van Jezus' verhaal over de werkers in de wijngaard. De predikant legt de link tussen een groepje, werkloze mensen uit het verhaal en mensen met een beperking.

—

BESTEMMING

—

Jaap Berends

Het was eigenlijk voor het eerst
dat ik tijdens die preek dacht:
Wow, Jezus heeft zich ook met
die thematiek beziggehouden!
Een eye-openener, ja.
Hier moet ik mee aan de bak.
Misschien is het wel
een stuk bevestiging van
waar je naar op zoek bent,
een stuk houvast, dat je denkt:
het is echt belangrijk!

Wie kan het leed zien
zonder schreiende ogen?
Niet wij: maar juist daarom voelen
wij ons voorbestemd
Tot rustloos pogen.
Gij en wij saam,
wij moeten doen.

Fragment uit 'Gij en wij saam' van Albert Verweij

JAAP VAN DER MEIDEN

begeleidt organisaties bij de fundamentele veranderingen van de stap naar zelfsturende teams; een manier van samenwerken waarin gelijkwaardigheid, dialoog en elkaar serieus nemen centraal staan. Ooit begon hij als dierenarts bij een onderzoeksinstituut. Hij kreeg een goed idee voor onderzoek naar de gezondheid van pasgeboren kalveren. Hij presenteerde zijn plan aan een stuurgroep die erover zal beslissen.

—

VERLANGEN

—

Jaap van der Meiden

Maar het ging niet door.
Het antwoord was:
'Nee. Het past ons niet'. Punt!
Toen was ik dus witheet, witheet!
Machteloos stond ik daartegenover...
Echt geen enkele... Ik had niks.
Zoveel stupiditeit!
Volledig in mijn wezen aangetast.

Give me land, lots of land,
Don't fence me in.
I want to see the stars,
I want to feel the breeze,
I want to smell the sage,
And hear the cottonwood trees.

Fragment uit 'Don't fence me in' van Robert Fletcher en Cole Porter

BERT DE VELDE HARSENHORST

is medezeggenschapstrainer en -vernieuwer. Hij traint een keer een ondernemingsraad. De leden van de OR vermoeden dat ze worden misleid door het management maar aarzelen om dit aan te kaarten. Bert staat zelf ook in dubio: zal hij het probleem bagatelliseren en zo vermijden dat hij in een vervelend conflict wordt getrokken, of moet hij de OR aanmoedigen om zijn verantwoordelijkheid te nemen en de confrontatie aan te gaan? Hij verwoordt die twijfel in een onheilspellend beeld.

—

AFSCHUW

—

Bert de Velde Harsenhorst

Er is een beest, het is de groep,
ze zijn als een dier.
een donkere entiteit.
Als je er lang naar kijkt,
krijgt het dier je in zijn macht
Demonische krachten komen los,
Het is alsof je erdoor bekeken wordt.
Het is iets buiten mij. Het zijn er twee.
Ze 'zijn', doen eigenlijk niks.

Zo vreugdeloos vergaat
het alle zielen die zich hier vergaren,
omdat zij goed hebben gedaan noch kwaad.
Zij moeten daar spiernaakt
en weerloos door het duister lopen.
De stromen bloed die uit hun wonden
dropen, vormden tezamen met hun
tranenvloed, het voer voor vieze
wormen die daar kropen.

Fragment uit 'La divina commedia' (deel 1, canto 3) van Dante Alighieri

MARIA VAN MAANEN

pioniert met duurzame, circulaire landbouw en met voedselbossen. Op een dag vertelt een 'biologische bondgenoot' dat hij voor zijn werk zonneparken op akkers aanlegt. Maria is verbijsterd: Hoe kan het dat juist híj dit doet?! Volgens de bondgenoot zijn zonneparken op landbouwgrond in ieder geval beter dan gangbare akkerbouw. Dat argument overtuigt Maria niet maar ze gaat de discussie niet verder aan.

DE REIS NAAR BINNEN

Maria van Maanen

Je moet het niet vergelijken
met andere kwalen,
je moet het vergelijken met je ideaal!
Ja, dan voel ik me wel alleen.
Dan is het nog onderbuikgevoel.
Ik ga eerst nadenken.
Die radartjes gaan draaien
door het gevoel van onmacht:
het kan toch niet dat er
niets aan te doen valt!

Ik wil de laatste waarheid:
dat jij tot mij komt, ooit.

Ik zal mij stil maken,
wachten in mijn binnenste kamer.

Fragment uit psalm 101 in een hertaling van Huub Oosterhuis

LUUD SCHIMMELPENNINCK

woont in de jaren 60 in Amsterdam. Hij raakt betrokken bij de Provo-beweging en bedenkt onder andere het witfietsen-plan als een schoon en veilig alternatief voor de vele auto's in de stad. Hij zal zijn leven lang experimenteren met veilige en schone vervoerssystemen en de deeleconomie.

—

AANKLACHT

—

Luud Schimmelpenninck

Ik was anti-auto,
dus de auto moest de stad uit
Die auto was één brok ellende.
Die vervuiling, de uitlaten,
het lawaai, het gevaar,
d'r gebeurden veel ongelukken.
'Aan een unieke stad is en wordt
onherstelbare schade toegebracht
door het autofiele klootjesvolk.'

Ze vulden hun
stallen met paarden,
hoe meer wagens, hoe beter.
Ach, de trouwe stad
is een hoer geworden.
Waar eens recht
heerste en gerechtigheid woonde,
daar huizen nu moordenaars.

Fragment uit Jesaja 1 (NBV)

© 2020
This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Op zoek naar de ziel van vernieuwers

Aanklacht, verdriet, hoop, de reis naar
binnen, verlangen, afschuw en bestemming zijn belangrijke
ervaringen die de beginfase van vernieuwing kleuren.
Hoe kunnen we die bewuster inzetten in vernieuwingsprocessen?
Misschien zijn dit een paar hints in de goede richting:

'Humor is overwonnen droefheid' (Godfried Bomans)

—

Hoop niet verwarren met optimisme
of gerichtheid op succes (Václav Havel)

—

Opnieuw leren (aan-)klagen. Dat is waarschijnlijk iets anders dan zeuren.
Toch maar weer naar de profeten en de Klaagliederen gaan luisteren?

—

Bestemming? Je 'ikigai' gaan vinden.

—

'Zoals opgeslagen warmte wordt omgezet in energie,
zo kan onze beheerste woede worden omgezet in een kracht
die bergen kan verzetten' (Mahatma Gandhi)

—

Verlangen naar bevrijding en vernieuwing ontstaat door de ontdekking
van het lijden van anderen én onze rol daarin
(vrij naar Dorothee Sölle)

Wij gaan het onderzoeken!

Geïnteresseerd in dit onderzoek?
Neem contact op met: Eelco van den Dool; ecvddool@che.nl

Hart van Innovatie is een onderzoeksproject van de Christelijke Hogeschool Ede.
Onderzoekers: Eelco van den Dool, Peter van Veen & Casper van Riet.
Vormgeving en fotografie: Sarah Kaptein.

Mede mogelijk gemaakt door Steunfonds CHE.

Contact: ecvddool@che.nl